

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۶/۱۱/۰۱	 آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) Ghazem SubSpecialty Hospital	کد سند کد سند ۰۵/۰۳/۴۰۳ ن مدیر برون سازمانی
محدوده توزیع: کمد مستندات نمونه برداری	شرح کلی: دستورالعمل پیشگیری از همولیز و هماتوم در نمونه‌گیری خون	تعداد صفحات: ۴ تعداد کپی: ۲

آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم رشت

دستورالعمل پیشگیری از همولیز و هماتوم در نمونه‌گیری خون

مسئول فنی: دکتر بهمن نعمت گرگانی

سوپروایزر و مسئول بازبینی: امیرحسین سعیدی

مسئول کنترل کیفی: علیرضا عبادی

مسئول نمونه‌برداری: ماندانا مزرعی

۱. هدف

هدف از تدوین این دستورالعمل، پیشگیری از بروز همولیز (Hemolysis) و هماتوم (Hematoma) در حین نمونه‌گیری خون و در نتیجه افزایش کیفیت نمونه‌های آزمایشگاهی، کاهش تکرار نمونه‌گیری، افزایش ایمنی بیمار و تضمین صحت نتایج آزمایشگاهی مطابق با الزامات استاندارد ISO ۱۵۱۸۹ می‌باشد.

۲. دامنه کاربرد

این دستورالعمل برای تمامی پرسنل بخش نمونه‌گیری آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم رشت که در فرآیند خون‌گیری، جمع‌آوری، حمل و تحویل نمونه‌های خونی فعالیت دارند، کاربرد دارد.

۳. تعاریف

همولیز (Hemolysis):

تخریب گلبول‌های قرمز و آزاد شدن هموگلوبین در سرم یا پلاسما که باعث اختلال در نتایج بسیاری از آزمایش‌ها می‌شود.

هماتوم (Hematoma):

تجمع خون در بافت اطراف محل خون‌گیری که معمولاً در اثر آسیب به دیواره رگ یا خروج سوزن از رگ ایجاد می‌شود.

نمونه همولیز شده:

نمونه‌ای که رنگ سرم یا پلاسما به صورت صورتی تا قرمز تغییر کرده باشد.

۴. مسئولیت‌ها

مسئول فنی آزمایشگاه

دکتر بهمن نعمت گرگانی

- نظارت کلان بر اجرای صحیح دستورالعمل

- تأیید و تصویب نهایی دستورالعمل

- رسیدگی به موارد عدم انطباق

سوپروایزر آزمایشگاه

امیرحسین سعیدی

- نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل در بخش نمونه‌گیری

- بازبینی دوره‌ای دستورالعمل

- آموزش پرسنل

مسئول کنترل کیفی

علیرضا عبادی

- پایش کیفیت نمونه‌ها

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۶/۱۱/۰۱	 آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) Ghazem SubSpecialty Hospital	کد سند کد سند ۰۵/۰۳/۴۰۳ ن مدیرک برون سازمانی
محدوده توزیع: کمد مستندات نمونه برداری	شرح کلی: دستورالعمل پیشگیری از همولیز و هماتوم در نمونه‌گیری خون	تعداد صفحات: ۴ تعداد کپی: ۲

- ثبت و بررسی موارد همولیز و هماتوم

- تحلیل شاخص‌های کیفیت نمونه

مسئول نمونه‌برداری

ماندانا مزرعی

- اجرای دقیق دستورالعمل در فرآیند خون‌گیری

- آموزش عملی کارکنان جدید

- گزارش هرگونه مشکل یا خطا

۵. اصول کلی پیشگیری از همولیز و هماتوم

برای جلوگیری از ایجاد همولیز و هماتوم رعایت موارد زیر ضروری است:

- انتخاب رگ مناسب و قابل مشاهده

- استفاده از سوزن با سایز مناسب

- جلوگیری از مکش شدید سرنگ

- عدم تکان شدید لوله‌های خون

- آزاد کردن گارو قبل از خروج سوزن

- اعمال فشار مناسب پس از خون‌گیری

۶. شیوه و ترتیب انجام کار (مرحله به مرحله)

مرحله ۱: آماده‌سازی وسایل

شرح فعالیت: آماده‌سازی تجهیزات نمونه‌گیری شامل سوزن، هولدر، لوله‌ها، گارو، پنبه الکلی و سیفتی باکس.

مسئول: مسئول نمونه‌برداری (ماندانا مزرعی)

مرحله ۲: شناسایی صحیح بیمار

شرح فعالیت:

تأیید هویت بیمار از طریق نام، نام خانوادگی، کد پذیرش یا دستبند بیمار بستری.

مسئول: مسئول نمونه‌برداری

مرحله ۳: انتخاب رگ مناسب

شرح فعالیت:

انتخاب ورید مناسب (ترجیحاً ورید مدین کوبیتال) و اجتناب از رگ‌های شکننده یا ملتهب.

مسئول:

مسئول نمونه‌برداری

مرحله ۴: ضد عفونی محل خون‌گیری

شرح فعالیت:

تمیز کردن محل نمونه‌گیری با الکل ۷۰٪ و صبر تا خشک شدن کامل.

مسئول: مسئول نمونه‌برداری

تاریخ ابلاغ : ۱۴۰۴/۱۱/۰۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۶/۱۱/۰۱	 آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) <small>بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) Ghazem Subspecialty Hospital</small>	کد سند کد سند: ۴۰۳/۰۳/۰۵ مدیرک برون سازمانی
محدوده توزیع : کمد مستندات نمونه برداری	شرح کلی : دستورالعمل پیشگیری از همولیز و هماتوم در نمونه‌گیری خون	تعداد صفحات: ۴ تعداد کپی: ۲

مرحله ۵: انجام خون‌گیری صحیح

شرح فعالیت:

- ورود سوزن با زاویه مناسب (۱۵ تا ۳۰ درجه)
 - جلوگیری از مکش شدید خون
 - رعایت ترتیب استاندارد لوله‌ها (Order of Draw)
- مسئول: مسئول نمونه‌برداری

مرحله ۶: جلوگیری از همولیز

شرح فعالیت:

- استفاده از سوزن مناسب
 - جلوگیری از انتقال خون با فشار
 - عدم تکان شدید لوله‌ها
 - مخلوط کردن آرام لوله‌ها (Inversion)
- مسئول: مسئول نمونه‌برداری

مرحله ۷: جلوگیری از هماتوم

شرح فعالیت:

- آزاد کردن گارو قبل از خروج سوزن
 - خارج کردن سوزن با دقت
 - فشار دادن محل نمونه‌گیری با گاز استریل حداقل ۲ دقیقه
- مسئول: مسئول نمونه‌برداری

مرحله ۸: دفع ایمن تجهیزات

شرح فعالیت: دفع سوزن در سیفتی باکس بدون Recapping.

مسئول: مسئول نمونه‌برداری

۷. تجهیزات و مواد مورد نیاز

- سوزن و هولدر و کیوم
- لوله‌های خلأ (Vacutainer)
- گارو
- پنبه و گاز استریل
- الکل ۷۰٪
- سیفتی باکس
- برچسب نمونه
- دستکش یکبار مصرف

۸. کنترل کیفیت

- بررسی روزانه میزان نمونه‌های همولیز شده

تاریخ ابلاغ: ۱۴۰۴/۱۱/۰۱ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۶/۱۱/۰۱	 آزمایشگاه بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) بیمارستان فوق تخصصی قائم (عج) Ghazem SubSpecialty Hospital	کد سند کد سند ۴۰۳/۰۳/۰۵ ن مدیر برون سازمانی
محدوده توزیع: کمد مستندات نمونه برداری	شرح کلی: دستورالعمل پیشگیری از همولیز و هماتوم در نمونه‌گیری خون	تعداد صفحات: ۴ تعداد کپی: ۲

- ثبت موارد همولیز در فرم کنترل کیفیت
- تحلیل علل بروز خطا توسط مسئول کنترل کیفی
- آموزش مجدد پرسنل در صورت افزایش خطا

۹. محدودیت‌ها

- همکاری نکردن بیمار
- شرایط خاص عروقی در سالمندان و کودکان
- شوک یا افت فشار بیمار
- نمونه‌گیری در شرایط اورژانسی

۱۰. منابع

- ISO ۱۵۱۸۹ Medical Laboratories Standard
- CLSI GP۴۱ Collection of Diagnostic Venous Blood Specimens
- WHO Guidelines on Drawing Blood
- دستورالعمل‌های وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران

۱۱. کنترل نسخه و بازنگری

تاریخ بازنگری: سالانه یا در صورت نیاز

نسخه	تاریخ	شرح تغییرات	تهیه‌کننده
		نسخه اولیه	ماندانا مزرعی

۱۲. تأیید و امضاء

تهیه‌کننده:

ماندانا مزرعی

مسئول نمونه‌برداری

بازبین:

امیرحسین سعیدی

سوپروایزر آزمایشگاه

کنترل کیفی:

علیرضا عبادی

مسئول کنترل کیفی

تأیید نهایی:

دکتر بهمن نعمت‌گرگانی

مسئول فنی آزمایشگاه